

5. Про результати аудиту державного та гарантованого державою боргу у 2014 році та аналізу тенденцій у 2015 році: Рішення Рахункової палати України від 24 листопада 2015 року № 9-5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN016387.html

Штельмах Ілона Олександрівна

студентка 4-го курсу,

спеціальність «Фінанси і кредит»

Науковий керівник:

Бондарук Таїсія Григорівна,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

Національна академія статистики, обліку і аудиту

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ДОХІДНОЇ ТА ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Сьогодні в Україні вже не викликає сумнівів необхідність планування в усіх сферах діяльності суб'єктів господарювання. Процес планування є спробою уявити собі картину майбутнього. Це перший крок для вирішення проблем майбутнього, і від його правильності залежать оптимальне використання можливостей та запобігання помилковим діям.

Існує різноманітна кількість підходів до визначення поняття «бюджетне планування». Так, провідні українські економісти О. Василик та К. Павлюк стверджували, що бюджетне планування – це процес визначення напрямів і джерел створення бюджетних ресурсів з метою забезпечення стабільного розвитку [5, с. 608]. У свою чергу, С. Юрій, В. Стоян та М. Мац вказують, що бюджетне планування – це розподіл та перерозподіл ВВП і національного доходу за всіма ланками бюджетної системи та видами фінансових планів [6, с. 394].

Під час планування велика увага приділяється джерелам формування фінансових ресурсів, за рахунок яких наповнюється дохідна частина місцевих бюджетів. Підґрунтям фінансової бази органів місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, які втілюють економічну самостійність місцевих органів влади, сприяють розвитку місцевої інфраструктури. Про роль держави в регулюванні соціально-економічних процесів свідчить частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України [1, с. 292–293]. Виділяють різні джерела формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, зокрема, такі як [2; с. 330]:

- доходи фізичних та юридичних осіб;
- доходи некомерційного характеру;
- доходи власного характеру;
- доходи, які формуються в результаті здійснення інвестиційної діяльності на рівні органів місцевого самоврядування.

Узагалі система доходів місцевих бюджетів – це сукупність усіх видів доходів місцевих бюджетів, що формуються різними методами та є взаємопов'язаними між собою [2, с. 331].

Планування доходів місцевих бюджетів включає в себе заздалегідь намічений порядок дій органів місцевого самоврядування, відповідно до законодавства, необхідних для наповнення дохідної частини місцевих бюджетів фінансовими ресурсами з метою забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Згідно з Бюджетним кодексом України, джерелами доходів місцевих бюджетів є [4]:

- власні доходи, що надходять винятково до базових – міських, районних у містах, селищних та сільських бюджетів;
- закріплені доходи;
- дотації вирівнювання;
- субвенції;
- бюджетні позики, міжбюджетні розрахунки.

Зважаючи на різноманітність поглядів щодо класифікації доходів місцевих бюджетів, їх можна розділити: за характером надходжень – на податкові та неподаткові доходи; за ступенем самостійності – на власні, регульовані та закріплені доходи; за місцем зосередження – доходи загального фонду та доходи спеціального фонду; за територіальним поділом – на доходи обласних, районних, міських, селищних та сільських бюджетів; за методами планування – на планові та фактичні доходи; за рівнем зарахування – децентралізовані та централізовані доходи [2]. Подана класифікація дає можливість органам місцевого самоврядування визначати, за рахунок яких саме фінансових ресурсів буде поповнюватися дохідна частина місцевих бюджетів.

Планування видатків місцевих бюджетів означає оптимальний розподіл фінансових ресурсів на місцевому рівні органами місцевого самоврядування в напрямі задоволення суспільних потреб адміністративно-територіальної одиниці.

Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі частками загальнодержавних доходів, правом самостійно визначати напрями використання коштів. Проте рівень фінансової незалежності органів місцевого самоврядування щодо розпорядження власними надходженнями досить низький, тому вони не можуть забезпечити соціально-економічний розвиток за рахунок власних надходжень [1, с. 294].

Видатки місцевих бюджетів суттєво впливають на рівень добробуту населення, забезпеченості послугами в сфері культури, спорту тощо. За вимогами сьогодення, видатки місцевих бюджетів можна поділити за ступенем підпорядкованості на видатки загального та спеціального фондів; за рівнем виконання – на планові та фактичні видатки; за економічними ознаками відбувається поділ на капітальні, поточні та нерозподілені видатки; залежно від поставлених цілей розглядають видатки споживання та видатки розвитку [2].

Наразі планування місцевих бюджетів здійснюється на основі програмно-цільового методу, який вперше був використаний у США в 1960-х рр. Цей

метод вже використовується в більшості країн Європейського Союзу, Казахстані, Україні та Росії. Найбільшими перевагами цього методу є планування бюджету на середньострокову перспективу – на 3–5 років. Бюджет формується в розрізі бюджетних програм і спрямований на досягнення найефективніших результатів від здійснення бюджетних видатків.

Отже, дослідження особливостей планування доходів та видатків місцевих бюджетів дало можливість виявити, за рахунок яких джерел відбувається формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування і дослідити головні напрями їх використання.

Нині система бюджетного планування в Україні ще не є досконалою. Бюджет повинен використовуватись органами місцевого самоврядування як засіб впливу на економічний і соціальний розвиток адміністративно-територіальної одиниці. Саме тому при організації планування всіх бюджетних показників потрібно враховувати можливості зайнятості, інновацій, вирівнювання розвитку територій тощо.

Список використаних джерел

1. Бондарук Т. Г. Місьцеве самоврядування та його фінансове забезпечення в Україні / Т. Г. Бондарук ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2009. – 608 с.

2. Бондарук Т. Г. Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / Т. Г. Бондарук, Л. Є. Момотюк, Н. Ю. Мельничук ; НАСОНА. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2016. – 890 с.

3. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за січень – червень 2016 року [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page2>

4. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] : URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

5. Василик О. Д. Державні фінанси України : підруч. / Василик О. Д., Павлюк К. В. – К. : НІОС, 2002. – 608 с.

6. Юрій С. І. Казначейська система : навч. посіб. / С. І. Юрій, В. І. Стоян, М. Й. Мац. – Тернопіль, 2002. – 394 с.